

Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cebde>

Founded: 2021

Available online, ISSN: 2822-3675

Publisher: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Source Selection Criteria for Preschool Teachers' Reading Activities

Buşra Yıkılmaz Baran^{1,a}, Ayca Buldur^{2,b*}

¹Department of Primary Education, Institute of Educational Sciences, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas, Türkiye

²Department of Primary Education, Faculty of Education, Sivas Cumhuriyet University, 58140 Sivas, Türkiye

Research Article

*Corresponding author

Acknowledgment

This study was produced from a part of Buşra Yıkılmaz Baran's master's thesis

History

Received: 16/08/2022

Accepted: 07/10/2022

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal. All rights reserved.

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the criteria that preschool teachers use in the selection of sources they use in reading activities. The sample group of this study, which is based on the general survey model, consists of 179 pre-school teachers who are actively working and reached with the convenience sampling method. In the study, the data were collected by using the "Opinions Form About the Source Selection Criteria" prepared by the researchers in line with the expert opinions. In data analysis, Cochran's Q Test and Chi-Square Test have been used. As a result of the study; In reading activities, both children and teachers mostly prefer to read stories and fairy tale sources. It has been determined that preschool teachers mostly obtain the sources they use in reading activities from school/class libraries. Also the teachers pay attention to the message given by the book most in the selection of sources, and they take into account the structure and writing style of the paper used in the book the least. It has been determined that the publication language of the book (domestic or translated book) is mostly not taken into account among the teachers' resource selection criteria.

Keywords: Preschool education, preschool teacher, reading activity, source choosing criteria.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerindeki Kaynak Seçim Kriterleri

*Sorumlu Yazar

Bilgi

Bu çalışma Buşra Yıkılmaz Baran'ın yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

Süreç

Geliş: 00/00/0000

Kabul: 00/00/0000

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde esas aldıkları ölçütleri araştırmaktır. Betimsel araştırma türlerinden birisi olan genel tarama modelinin esas alındığı bu çalışmanın örneklem grubunu aktif olarak görev yapan ve kolay ulaşılabilir örnekleme metodu ile ulaşılan 179 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan "Kaynak Seçim Kriterleri Hakkında Görüşler Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırma süresince elde edilen verilerin analizinde ise Cochran's Q testi ve Ki-Kare Uyum Testi esas alınmıştır. Araştırma sonucunda; okuma etkinliklerinde hem çocuklar hem de öğretmenler tarafından çoğunlukla hikâye ve masal kaynaklarının okuması tercih edildiği tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakları çoğunlukla okul/sınıf kitaplıklarından temin ettikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin kaynak seçiminde en fazla kitabın verdiği mesaja dikkat ettikleri, en az ise kitapta kullanılan kâğıdın yapısını ve yazı stilini dikkate aldıkları tespit edilmiştir. Kitabın yayın dilinin (yerli ya da çeviri kitap) ise öğretmenlerin kaynak seçim kriterleri arasında çoğunlukla dikkate alınmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmeni, okuma etkinliği, kaynak seçimi.

^a Bsra.yklmz@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0003-3762-985X>

^c aycanbuyuktanir@gmail.com

^d <https://orcid.org/0000-0001-7040-3284>

How to Cite: Yıkılmaz-Baran, B., & Buldur, A. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerindeki kaynak seçim kriterleri. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 1(2), 147-156.

Giriş

İnsan doğumundan itibaren sahip olduğu bilgi birikimlerini kısmen yaşayarak, tecrübe ederek kazanırken az denemeyecek kadar önemli kısmını da kitaplardan elde eder (Koçak, 2020). Bu doğrultuda ise birçok öğretmen, eğitimci ve ebeveynin en birincil isteği çocuklarının küçük yaşlardan itibaren okumaya ilgili olması ve kendini geliştirmesidir (Güneş, 2017). Kişilere okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmak günümüz eğitim sistemlerinin en temel hedeflerinden biri haline gelmiştir (Arıcı, 2008). Çocuğun kendini yenilemesi ve geliştirmesi, yaşam boyu öğrenmeye devam etmesi ve dünyayı iyi anlamlandırması için okumaya olan ilgisini artırmak, okumayı sevdirmek ve alışkanlığa dönüştürmek önemli bir hal almıştır (Güneş, 2017).

Okuma alışkanlığı ve sevgisinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması büyük önem taşırken bunun en etkili ve eğlenceli aracı çocuk kitaplarıdır (Güzelyurt ve Saraç, 2018). Çocuğun renkli, resimli kitaplarla tanıştırılıp kitaplara karşı ilgisinin teşvik edilmesi ileride okuma alışkanlığı kazanmasında önemli role sahiptir (İnan, 2005). Özellikle küçük yaşlardan itibaren edinilen okuma alışkanlığı, zihinsel gelişim ve sosyal olgunlaşmaya destek olan önemli ve vazgeçilmez bir eğitim aracıdır (Coşkun, 2002; Russell, 2017). Çocuğun kişisel gelişimi, hayat boyu öğrenmenin devamlılığı ve dünyayı iyi tanıyıp yorumlaması için okuma ilgisinin artırılması, okumanın sevdirilmesi ve alışkanlığa dönüştürülmesi önemlidir (Güneş, 2017).

Nitelikli seçilen kitaplar çocukların ilgi ve meraklarını uyandırarak onların başka dünya perspektifinden bakmalarını sağlayıp onları başka mekanlara zamanlara götürüp yaşam alanlarını genişletir. Türkçe etkinlikleri başkasının yaşamına farkındalık sağlarken zorluklarla baş etme, empati kurma, iş birliğinde bulunma, yardım etme gibi sosyal becerilerini geliştirir. Ayrıca çocuğun farklı yaşamlarla bağ kurması sorunlarında yalnız olmadığına ilişkin algı oluşturur. Böylece çocuklar hayatın provasını yapma imkanı bulur. His ve düşünceleri gelişirken, çocukların düşünsel olarak farklı rolleri denemeleri, kendi hayatlarıyla karşılaştırmalar yapmalarını ve hayata dair derin bir anlayış geliştirmesini sağlar (Gönen ve Veziroğlu, 2013). Çocukların kitapları incelemesi, dinlemesi, resimlerine bakıp anlatmaya çalışması; alıcı ve ifade edici dil gelişimlerini destekleyerek görsel okuma becerilerini geliştirirken, neden sonuç ilişkisi kurmalarına, hayal gücü gelişimlerine, kendilerini sözel ifadeye, empati becerisinin gelişimine katkı sağlar ve yazı farkındalığı ile okuma yazmaya olumlu tutum geliştirilmesine teşvik eder (Anderson, Anderson ve Shapiro, 2005; Bayraktar, 2018; MEB, 2016; Whitehead, 2007). Ayrıca okuma paylaşımı matematiksel düşünme ve öğrenmeyi arttırmaktadır. Bunun yanında nitelikli kitap seçimi çocuğun empati geliştirmesine yardımcı olurken sosyal-duygusal değerlerinin de gelişimini sağlayabilir (Deretarla-Gül, 2013).

Okul öncesi eğitim başta dil, okuma ve yazma gelişimi olmak üzere çocuğun tüm gelişim alanlarını en üst düzeyde desteklemeyi hedefler. Bu hedefler kapsamında

günlük eğitim programı içerisinde düzgün konuşma, yeni sözcükler öğrenme ve kendini ifade etme edinimleri için okuma yazma etkinliklerine sık sık yer verilir (Tuğluk, Kök, Koçyiğit, Kaya, Gençdoğan, 2008). Günümüzde okumanın ve bireylerin özellikle de küçük yaşlardan itibaren kitaplarla tanıştırılmasının faydaları ön planda tutulurken öğretmenlerin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynak kitaplarını hangi ölçütler çerçevesinde tercih ettikleri merak uyandırmaktadır. Bu bağlamda çalışmada ele alınan araştırma problem ve alt problemleri aşağıda yer almaktadır.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynak seçimlerinde esas aldıkları ölçütler nelerdir?

1. Okul öncesi öğretmenlerine göre çocuklar okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okunmasını tercih etmektedirler?
2. Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okumayı tercih etmektedirler?
3. Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakları nasıl temin etmektedirler?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların yayın dili türü (yerli-yabancı) nasıl bir dağılım göstermektedir?
5. Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakları hangi kriterler doğrultusunda seçmektedirler?

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Okul öncesi çağı çocukları okumayı henüz bilemezler ama dinlemekten oldukça hoşlanırlar. Bu dönem çocuklara nitelikli kitaplar okunmalıdır. Çünkü nitelikli kitapların okunması, onların bilişsel, duyuşsal, toplumsal gelişimlerini sağlarken zihin ve kişilik gelişimlerinde de katkı sağlar (Aslan, 2008). Kitabın nitelikli seçimi kadar çocuğa nasıl sunulduğu da önem arz etmektedir. Bir çocuğun küçük yaşlardan itibaren kitaplarla tanışması duyup öğrendiği dili görerek içselleştirmesini sağlarken; çocuğa metinlerin vurgu ve tonlamaya dikkat edilerek okunması ses-sözcük farkındalığının doğru kazandırılmasına, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesine yardımcı olur (Sever, 2013). Kitapların çocukların çok yönlü gelişimleri üzerindeki önemli etkisi göz önüne alındığında, okul öncesi öğretmenlerinin günlük eğitim akışlarında okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynaklardaki seçim kriterlerinin neler olduğunu belirlemek oldukça önemli görünmektedir. Bu bağlamda Araştırmanın alanyazına katkı sağlayabileceği söylenebilir. Bahsedilenler ışığında bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde esas aldıkları ölçütleri incelemektir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin kaynak seçim kriterlerinde esas aldıkları ölçütleri araştırmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma araştırma problemlerinin doğası gereğince betimsel araştırma türlerinden biri olan genel tarama modeli esas alınarak yürütülmüştür. Genel tarama modeli, büyük gruplarla yürütülen, gruptakilerin bir olay ya da olgu hakkındaki tutum ve görüşlerinin alınıp bunların betimlenmeye çalışıldığı çalışmalardır (Karasar, 2012).

Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubu aktif olarak görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini kolay ulaşılabilir örnekleme metodu ile ulaşılan 179 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme metodu, araştırmacının çalışmayı amaçladığı evren içerisinde örneklemini belirlerken ulaşabileceği en kolay katılımcılara ulaşması olarak tanımlanabilir (Patton, 2005). Kullanılan bu yöntem başka örnekleme yöntemlerine göre evreni temsil etme anlamında yetersiz durumda olsa da çalışmanın yürütüldüğü dönem koşullarında ülkemizde ve dünyada etkisini gösteren salgın dönemi gereği alınan tedbirler kapsamında tercih sebebi olmuştur (Karatepe, Küçükgençay ve Peker, 2020).

Veri Toplama Araçları

Çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin günlük eğitim akışlarında okuma etkinliklerine yer verme durumları ve kaynak seçim kriterlerini incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından "Okuma Etkinliklerine Yer Verme Düzeyi ve Kaynak Seçim Kriterleri Hakkında Görüşler Formu" geliştirilmiştir. Kapalı uçlu sorular, sıralı seçeneqli sorular ve liste şeklinde sorular türünde olgusal ve davranışsal sorular hazırlanmış ve okul öncesi eğitim alanında beş uzmanın görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşleriyle forma son hali verilmiştir. Kapalı uçlu sorular, sorudan sonra yanıtın sıralandığı, katılımcıların bunlardan bir ya da bir kaçını seçtiği; sıralı seçeneqli sorular, genelde katılımcının olaya ya da görüşe katılımını ve davranışın/olayın gerçekleşme durumunun ölçülmesi için kullanıldığı; liste şeklinde sorular ise katılımcıların kendilerine en çok uyan ifade ya da ifadeleri seçebildikleri soru tipleridir (Oğur ve Tekbaş, 2003). Uzman görüşleri de alındıktan sonra bu doğrultuda gerekli düzeltmeler yapılarak forma son hali verilmiştir. Nihai hali verilen form çevrim içi olarak katılımcılar ile paylaşılmıştır. Bilindiği gibi teknolojiye hızlı gelişimlere bağlı olarak bilgisayar/internet yoluyla veri toplama son yıllarda oldukça yaygınlaşan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2012).

Verilerin Toplanması

Son hali verilen veri toplama aracı Google formlar bölümüne işlenmiştir. Düzenlenen formda her sorunun doldurulması gerekli olarak belirlenmiş ve böylece eksik

verilerin önüne geçilerek geçersiz form oluşması engellenmiştir. Oluşturulan form paylaşılabilir bağlantı haline getirilmiş ve çevrim içi olarak ulaşılan ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 179 okul öncesi öğretmenin doldurması sağlanmıştır. Verilerin toplanması için bağlantı 30 gün süre ile paylaşılarak konumda bırakılmış ve bu süre sonunda veri alımı kapatılmıştır. Bu süreç sonunda verilerin çözümlenmesi aşamasına geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda kullanılan istatistiki testlere ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Alt Problemleri Doğrultusunda Kullanılan İstatistiki Testlere İlişkin Bilgiler

Alt Problem	Kullanılan İstatistiki Test
1.Okul öncesi öğretmenlerine göre çocuklar okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okunmasını tercih etmektedirler?	Cochran's Q testi
2.Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okumayı tercih etmektedirler?	Cochran's Q testi
3. Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakları nasıl temin etmektedirler?	Cochran's Q testi
4. Okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların yayın dili türü (yerli-yabancı) nasıl bir dağılım göstermektedir?	Ki-Kare Uyum Testi
5. Okul öncesi öğretmenleri okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakları hangi kriterlere göre seçmektedirler?	Cochran's Q testi

Tablo 1'de görüldüğü gibi bazı alt problemlerde, katılımcıların seçenekler arasındaki puan ortalamalarında farklılık olup olmadığını eğer farklılık varsa bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla bazı analizlerde Cochran's Q testi kullanılmıştır. Cochran's Q testi yapılabilmesi için bağımlı değişken, sınıflama ölçüğü düzeyinde ve iki kategorili olmalıdır. Aynı zamanda karşılaştırılacak her bağımlı örneklem için aynı ikili kategoriler kullanılmış olmalıdır. Cochran's Q testi ile tespit edilen anlamlı farkların hangi seçenekler arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla devam testi olan McNemar testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Cochran's Q testi sonrasında McNemar ikili karşılaştırma testlerinde toplam hatanın %5'i aşmaması için Bonferroni

düzeltilmesi yapılmıştır (Bonferroni Düzeltmesi=,05/ yapılan test sayısı).

Diğer taraftan bazı alt problemlere ilişkin katılımcıların seçimlerinde gözlenen ve beklenen değerler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için ise Ki-Kare Uyum testi kullanılmıştır. Ki-Kare uyum testi yapılırken serbestlik derecesinin (df=1) olduğu durumlarda Yates süreklilik düzeltilmesi yapılmıştır. Yates süreklilik düzeltilmesi [(Gözlenen- Beklenen)²/ Beklenen] formülü ile hesaplanmıştır.

Bulgular

Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Çocukların Okuma Etkinliklerinde Okumayı Tercih Ettikleri Kaynak Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında okul öncesi öğretmenlerine göre çocukların okuma etkinliklerinde ne tür kaynakları tercih ettiklerine ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

Çocukların okuma etkinliklerinde ne tür kaynakları tercih ettiklerine yönelik betimsel bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Çocukların Okuma Etkinliklerinde Tercih Ettikleri Kaynak Türlerine İlişkin Betimsel Bilgiler

Kaynak Türleri	Toplam		
	n	ort	ss
Hikaye	179	0.93	0.26
Masal	179	0.68	0.47
Tekerleme	179	0.11	0.32
Şiir	179	0.03	0.17
Dergi	179	0.35	0.48
Albüm	179	0.15	0.35

Tablo 2'de görüldüğü üzere çocukların okuma etkinliklerinde tercih ettikleri kaynak türlerine ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; hikaye ($\bar{X}=0,93$), masal ($\bar{X}=0,67$), dergi ($\bar{X}=0,35$), albüm ($\bar{X}=0,14$), tekerleme ($\bar{X}=0,11$) ve şiir ($\bar{X}=0,02$) olarak sıralanmıştır. Puan ortalamalarında bazı farklılıkların olduğu dikkati çekmektedir. Ortalamalardaki bu farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cochran's Q testi yapılmıştır. Cochran's Q testi testi sonucunda çocukların kaynak türleri tercihleri arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$Q(5,179)=457,189$; $p\leq,001$].

Cochran's Q testi ile tespit edilen anlamlı farkın hangi türler arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla McNemar testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Cochran's Q testi sonrasında McNemar ikili karşılaştırma testlerinde toplam hatanın %5'i aşmaması için Bonferroni düzeltilmesi yapılmıştır (Bonferroni Düzeltmesi= ,05 / 15).

Yapılan ikili karşılaştırmalarda aşağıda belirtilen boyutlara ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre;

- "Hikaye" boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında "hikaye" boyutu lehine ($p<,0033$),
- "Masal" boyutu ile diğer tüm boyutlar (hikaye hariç) arasında "Masal" boyutu lehine ($p<,0033$),
- "Dergi" boyutu ile "Tekerleme", "Şiir" ve "Albüm" boyutları arasında "Dergi" boyutu lehine ($p<,0033$) istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Okumayı Tercih Ettikleri Kaynak Türlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okumayı tercih ettiklerine yönelik betimsel bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Tercih Ettikleri Kaynak Türlerine İlişkin Betimsel Bilgiler

Kaynak Türleri	Toplam		
	n	ort	ss
Hikaye	179	0.97	0.17
Masal	179	0.75	0.43
Tekerleme	179	0.40	0.49
Şiir	179	0.22	0.42
Dergi	179	0.35	0.48
Albüm	179	0.16	0.36

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğretmenlerin okuma etkinliklerinde tercih edilen kaynak türlerine ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; hikaye ($\bar{X}=0,97$), masal ($\bar{X}=0,75$), Tekerleme ($\bar{X}=0,40$), dergi ($\bar{X}=0,35$), şiir ($\bar{X}=0,22$) ve Albüm ($\bar{X}=0,15$) olarak sıralanmıştır. Puan ortalamalarında bazı farklılıkların olduğu dikkati çekmektedir. Ortalamalardaki bu farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cochran's Q testi yapılmıştır. Cochran's Q testi testi sonucunda öğretmenlerin tercih ettikleri kaynak türleri arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$Q(5,179)=384,687$; $p\leq,001$].

Cochran's Q testi ile tespit edilen anlamlı farkların hangi kriterler arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla McNemar testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Cochran's Q testi sonrasında McNemar ikili karşılaştırma testlerinde toplam hatanın %5'i aşmaması için Bonferroni düzeltilmesi yapılmıştır (Bonferroni Düzeltmesi= ,05 / 15). Yapılan ikili karşılaştırmalarda aşağıda belirtilen boyutlara ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre;

- “Hikaye” boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında “hikaye” boyutu lehine ($p<,0033$),
- “Masal” boyutu ile diğer tüm boyutlar (Hikaye hariç) arasında “Masal” boyutu lehine ($p<,0033$),
- “Tekerleme” boyutu ile “Albüm” ve “Şiir” boyutları arasında “Tekerleme” boyutu lehine ($p<,0033$),
- “Dergi” boyutu ile “Albüm” boyutu arasında “Dergi” boyutu lehine ($p<,0033$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Kullandıkları Kaynakları Nasıl Temin Ettiklerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmenlerinin okuma kaynaklarını nasıl temin ettiklerine yönelik betimsel bilgiler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Kaynaklarını Nasıl Temin Ettiklerine İlişkin Betimsel Bilgiler

Kaynak Temin Yerleri	Toplam		
	n	ort	ss
Okul/Sınıf Kitaplığı	179	0.86	0.34
Öğretmenin Kitaplığı	179	0.78	0.42
Meslektaşların Kitaplığı	179	0.28	0.45
Başka Kütüphaneler	179	0.20	0.40
Çocukların Evdeki Kitaplığı	179	0.08	0.28

Katılımcıların okuma kaynaklarını temin ettikleri yerlere ilişkin puan ortalamaları yüksekte düşüğe doğru; okul sınıf kitaplığı ($\bar{X}=0,86$), öğretmenin kitaplığı ($\bar{X}=0,78$), meslektaşların kitaplığı ($\bar{X}=0,28$), başka

kütüphaneler ($\bar{X}=0,20$) ve çocukların evdeki kitaplığı ($\bar{X}=0,08$) olarak sıralanmıştır. Puan ortalamalarında bazı farklılıklar olduğu dikkati çekmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cochran’s Q testi yapılmıştır. Cochran’s Q testi sonucunda öğretmenlerin kaynakları temin ettikleri yerler arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$Q(4,179)=348,319$; $p\leq,001$].

Cochran’s Q testi ile tespit edilen anlamlı farkların hangi kriterler arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla McNemar testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Cochran’s Q testi sonrasında McNemar ikili karşılaştırma testlerinde toplam hatanın %5’i aşmaması için Bonferroni düzeltmesi yapılmıştır (Bonferroni Düzeltmesi= ,05 / 10).

Yapılan ikili karşılaştırmalarda aşağıda belirtilen boyutlara ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre;

- “Okul/Sınıf Kitaplığı” boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında (Öğretmenin Kitaplığı hariç) “Okul/Sınıf Kitaplığı” boyutu lehine ($p<,005$),
- “Öğretmenin kitaplığı” boyutu ile diğer tüm boyutlar (Okul/Sınıf kitaplığı hariç) arasında “Öğretmenin Kitaplığı” lehine ($p<,005$),
- “Meslektaşların Kitaplığı” boyutu ile “Çocukların Evdeki Kitaplığı” boyutu arasında “Meslektaşların Kitaplığı” boyutu lehine ($p<,005$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.

Okul öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Kullandıkları Kaynakların Yayın Dili Türü (Yerli-Yabancı) Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların yayın dili türü (yerli-yabancı) dağılımına ilişkin gözlenen ve beklenen dağılımlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmek için Ki-Kare Uyum testi kullanılmıştır. Yapılan Ki-Kare Uyum testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Kullandıkları Kaynakların Yayın Dili Türü (Yerli-Yabancı) Dağılımına İlişkin Ki-Kare Uyum Testi Sonuçları

	Gözlenen Değer	Beklenen Değer	χ^2	sd	p
Yerli	50	59.7	125.03	2	$\leq,001$
Yabancı	4	59.7			
Karma (Yerli ve Yabancı)	125	59.7			
Toplam	179				

Tablo 5’te görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenlerin (n=179) okuma etkinliklerindeki kaynak tercihleri; yerli (50), yabancı (4) ve karma (yerli ya da yabancı) (125) şeklinde tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin tercihleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Ki Kare uyum testi sonuçlarına göre öğretmenlerin kaynak tercihleri anlamlı

bir fark bulunmuştur [$\chi^2(2,n=179)=125.03$; $p\leq,001$]. Bu fark, anlamlılık sınırları dahilinde orta düzey etkidir. (Etki Büyüklüğü=0,35). Gözlenen değerler incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin çok büyük bir kısmının her iki dildeki kaynakları tercih ettikleri, sadece yabancı dildeki kaynakları ise çok az kişinin tercih ettiği tespit edilmiştir.

Yerli kaynakları tercih eden öğretmenlerin gözlenen değeri beklenen değere en yakın olan değerdir.

Okul öncesi Öğretmenlerinin Okuma Etkinliklerinde Kullandıkları Kaynakları Seçim Kriterlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Katılımcıların okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde dikkate aldıkları kriterlere yönelik betimsel bilgiler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Kaynak Seçiminde Dikkate Aldıkları Kriterlere İlişkin Betimsel Bilgiler

Kaynak Seçim Kriteri	Toplam		
	n	ort	ss
Fiziki Yapı (Boyut, yazı stili vb.)	179	0.58	0.49
Kaynakta Bulunan Resimlerin Özelliği	179	0.74	0.44
Etkinlik İçeriği ile Uyumu	179	0.80	0.40
Verdiği Mesaj	179	0.92	0.28
Fiyatı	179	0.16	0.36

Katılımcıların okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde dikkate aldıkları kriterlere ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; verdiği mesaj ($\bar{X}=0,92$), etkinlik içeriği ile uyumu ($\bar{X}=0,80$), kaynakta bulunan resimlerin özelliği ($\bar{X}=0,74$), kitabın fiziki yapısı ($\bar{X}=0,58$) ve fiyatı ($\bar{X}=0,16$) olarak sıralanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde öğretmenlerin kaynak tercihlerini en çok "verdiği mesaj" ve "etkinlik içeriği ile uyumlu olma" kriterlerinin etkilediği tespit edilmiştir. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cochran's Q testi yapılmıştır. Cochran's Q testi sonucunda öğretmenlerin kaynak seçim kriterleri arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$Q(4,179)=275,556$; $p<,001$].

Cochran's Q testi ile tespit edilen anlamlı fark hangi kriterler arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla McNemar testi ile ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Cochran's Q testi sonrasında McNemar ikili karşılaştırma testlerinde toplam hatanın %5'i aşmaması için Bonferroni düzeltmesi yapılmıştır (Bonferroni Düzeltmesi= ,05 / 10).

Yapılan ikili karşılaştırmalarda aşağıda belirtilen boyutlara ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre;

- "Verdiği mesaj" boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında (etkinlik içeriği ile uyum boyutu hariç) "Verdiği mesaj" boyutu lehine ($p<,005$),
- "Etkinlik içeriği ile uyum" boyutu ile "fiziki yapı" ve "fiyat" boyutları arasında "etkinlik içeriği ile uyum boyutu" lehine ($p<,005$),
- "Kaynakta bulunan resimlerin özelliği" boyutu ile "fiziki yapı" ve "fiyat" boyutları arasında

"kaynakta bulunan resimlerin özelliği" boyutu lehine ($p<,005$),

- Son olarak "Fiziki yapı" ve "Fiyat" boyutu arasında "Fiziki yapı" boyutu lehine ($p<,005$) istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin okuma etkinliklerinde ne tür kaynaklar okumayı tercih ettikleri incelenmiş ve tercih edilen kaynak türlerine ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; hikaye, masal, tekerleme, dergi, şiir ve albüm olarak sıralanmıştır. Belirtilen boyutlara ait puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre; "Hikaye" boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında "hikaye" boyutu lehine, "Masal" boyutu ile diğer tüm boyutlar (Hikaye hariç) arasında "Masal" boyutu lehine, "Tekerleme" boyutu ile "Albüm" ve "Şiir" boyutları arasında "Tekerleme" boyutu lehine "Dergi" boyutu ile "Albüm" boyutu arasında "Dergi" boyutu lehine anlamlı farklar ($p<,0033$) tespit edilmiştir. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerine göre çocukların okuma etkinliklerinde tercih ettikleri kaynak türlerine ilişkin veriler de toplanmış ve çocukların okuma etkinliklerinde tercih ettikleri kaynak türlerine ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; hikaye, masal, dergi, albüm, tekerleme ve şiir olarak sıralanmıştır. Puan ortalamalarında göze çarpan farklılıkların anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cochran's Q testi yapılmıştır. Cochran's Q testi sonucunda çocukların kaynak türleri tercihleri arasında anlamlı farklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin de çocukların da en çok hikaye ve masal okumalarını tercih etmesinde maruz kalma etkeninin etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında katılımcıların okuma kaynaklarını nasıl temin ettikleri incelenmiş ve katılımcıların okuma kaynaklarını temin ettikleri yerlere ilişkin puan ortalamaları yüksekten düşüğe doğru; okul sınıf kitaplığı, öğretmenin kitaplığı, meslektaşların kitaplığı, başka kütüphaneler ve çocukların evdeki kitaplığı olarak belirlenmiştir. Yapılan Cochran's Q testi sonucunda öğretmenlerin kaynakları temin ettikleri yerler arasında anlamlı fark olduğu ve bu farkın "Okul/Sınıf kitaplığı" boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında (Öğretmenin kitaplığı hariç) "Okul/sınıf kitaplığı" boyutu lehine, "Öğretmenin kitaplığı" boyutu ile diğer tüm boyutlar (okul/sınıf kitaplığı hariç) arasında "Öğretmenin kitaplığı" lehine, "Meslektaşların kitaplığı" boyutu ile "Çocukların evdeki kitaplığı" boyutu arasında "Meslektaşların kitaplığı" boyutu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark ($p<,005$) olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmada ele alınan bir diğer başlık ise öğretmenlerin okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların yayın dili türü (yerli-yabancı) tercihlerinin ne yönde olduğudur. Çalışma sonucuna göre okul öncesi öğretmenlerinin çok büyük bir kısmının her iki dildeki kaynaklardan tercih ettikleri, yabancı dildeki kaynakları ise çok az kişinin tercih ettiği tespit edilmiştir. Günümüzde yerli çocuk edebiyatı eserleri artsa da yabancı kitapların

çevirilerine de ulaşım oldukça kolaylaştığından öğretmenlerin yayın dili fark etmeksizin kaynaklarda başka niteliklere dikkat ederek okumalarını yaptıkları görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde dikkate aldıkları kriterlerin neler olduğu incelenmiştir. Çalışmada fiziki yapı, kullanılan resimlerin özellikleri, etkinlik içeriği ile uyum, kitabın verdiği mesaj ve fiyat boyutları incelenmiş ve katılımcıların okuma etkinliklerinde kullandıkları kaynakların seçiminde dikkate aldıkları kriterlere ilişkin puanları yüksekten düşüğe doğru; verdiği mesaj, etkinlik içeriği ile uyumu, kaynakta bulunan resimlerin özelliği, kitabın fiziki yapısı ve fiyatı olarak belirlenmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin kaynak tercihlerinde en çok “verdiği mesaj” ve “etkinlik içeriği ile uyumlu olma” kriterlerini dikkate aldığı görülmüştür. En çok kitapta verilen mesaj unsuruna dikkat edilmesi öğretmenlerin okumalarında didaktik kaygı yaşadığını düşündürmektedir.

Çalışma kapsamında yapılan incelemelere göre okul öncesi öğretmenlerinin okuma etkinliklerinde en çok hikaye ve masal okumayı tercih ettikleri görülmüştür. Oysaki yapılan çalışmalara göre (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016) çocuk edebiyatındaki tüm edebi türler Türkçe öğretiminin temeli olan anlatma becerisinin oluşumu ve gelişimi için büyük öneme sahiptir. Alan yazın incelendiğinde Erdoğan, Özen Altınkaynak ve Erdoğan (2013), öğretmenlerin Türkçe etkinliği kapsamında en çok okuma etkinliğini tercih ettiklerini ve bunun yanında hem öğretmenlerin hem de çocukların tekerleme, şiir, dergi, albüm türlerini daha az tercih ettiğini gösteren bir çalışma yapmışlardır. Ayrıca Gönen ve diğerleri (2010)’nin çalışması da bu bulguyla paralellik göstermektedir. Buna karşın Eray-Alışkan ve Güneyli (2016) öğretmenlerin en çok tercih ettiği metin türünü tekerleme olarak saptamışlardır. Yine tekerleme türünün ön planda tutulduğunu ortaya çıkaran başka çalışmalar da mevcuttur (Erdoğan, Özen Altınkaynak ve Erdoğan, 2013; Er, 2016). Bazı çalışmalarda (Turan ve Ulutaş, 2016; Ekici, 2014) ulaşılan sonuçlara göre, öğretmenler kitap temini noktasında sıkıntılar yaşamakta ve fiyatlardan ötürü çocukların kitaplara ulaşımı zorlaşmakta olsa da öğretmenler çeşitli kanallardan okuma kaynaklarını temin etmeye gayret etmektedirler. Öğretmenlerin tercih ettikleri kaynakları nasıl temin ettikleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Özyürek ve Kılınç (2015)’a ait çalışma, bu çalışma sonucuna paralel olarak öğrenme merkezlerine ait materyallerin okul yönetimi tarafından temin edildiğini ifade ederken Karayel (2019), Mercan (2015), Kalaycıoğlu (2012) da yaptıkları çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe etkinliklerinde kullandıkları kitapları çoğunlukla kendilerinin seçtiklerini ve kitapları kendilerinin temin ettiklerini bulmuşlardır. Turan (2014) ise öğretmenlerin, kitapları çoğunlukla ebeveyn desteği ile temin ettiklerini, bunun yanında okul yönetiminin desteği ile ya da kendi kitaplarından temin ettiklerini belirlemiştir. Bekkaya ve Güven (2021) ise farklı olarak öğretmenlerin kitapları en fazla yayınevlerinden sonrasında kütüphane,

anaokulu, elektronik ortam gibi farklı kanallardan temin ettiklerini bulmuşlardır.

Çocuk kitaplarında çok sayıda yerli yayına ulaşmak mümkündür. Bunun yanında bazı çocuk kitapları ise sadece yayınlandığı ülke ile sınırlı kalmayıp dünyanın bir çok yerindeki çeşitli ülkelerdeki çocuklara ulaşmaktadır (Li, Zhou, Liu ve Gao, 2012). Çalışma kapsamında, çeviri eserler olarak adlandırdığımız bu kitaplar ve yerli kitapların kullanım oranında baktığımızda öğretmenlerin her iki yayın diline de ait kitaplar kullandıkları görülmektedir. Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) yaptıkları çalışmalarında 52’si çeviri ve 122’si yerli olmak üzere 174 kitap incelemişlerdir. Çalışma sonucuna göre genel olarak hikaye kitaplarında %8 şiddet, %11 korku öğelerine rastlansa da bu öğelerin çoğunluğunun çeviri ve dünya klasikleri olan kitaplarda görüldüğü belirlenmiştir. Yine Fırat (2012) da yaptığı çalışma sonucunda benzer bir sonuca ulaşmıştır. Bu durumun yerli kitaplara olan ilgiyi arttırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca Uyanık-Balat, Kılıç, Değirmenci ve Ünsal (2017), çalışmalarında yerli ve çeviri kitaplardaki kavramları incelemişler ve kullanılan kavramların çoğunluğunun iki yayın dilinde de aynı olduğunu fakat çeviri kitaplarda kullanılan kavram sayısının ve sıklığının daha çok olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışma sonucu çeviri kitap kullanmanın önemini vurgular niteliktedir denilebilir.

Gün geçtikçe onlarca yeni çocuk kitabı yayınlanırken yetişkinlerin çocukların ilgi ve gelişim düzeyine uygun olacak şekilde doğru kitabı seçmesi ve nitelikli kaynakları belirlemesi çocuğun gelişimi için önem taşımaktadır (Donoghue 2009; Morrow, 2007). Buna karşın Şahin, Çelik ve Çelik (2012) öğretmenlerin kitap seçerken çocukların yaş grubuna göre kaynakların seçiminde başarılı olmadıklarını ve bu konuda özenli davranmadıklarını bulmuştur. Çalışmada ele alınan bir diğer konu ise öğretmenlerin tercih ettikleri kaynaklarda dikkate aldıkları unsurların neler olduğudur. Çalışma verileri öğretmenlerin en çok kaynakta verilmek istenen mesaja ve etkinlik içeriği ile uyumuna dikkat ettiklerini göstermektedir. Demircan (2006), çocuk kitabı yazarlarının metni yazarken sezdirmek istenileni didaktik şekilde olmadan çocuğun yaşamından örneklerle sunmaları gerektiği vurgusunda bulunmasına rağmen öğretmenlerin kitap seçimlerinde kitabın eğitsel boyutuna daha çok önem verdiklerini belirten çalışmalar mevcuttur (Yazıcı-Okuyan, 2009). Bu çalışmada elde edilen veriye paralel olarak Karayel (2019) okul öncesi öğretmenlerinin hikaye kitabı seçebilme yeterliliklerini incelediği çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin kitap tercihlerinde iç yapı özellikleri bakımından en çok kitabın içeriğine, konu ve tema ile dil ve anlatımına dikkat ettiklerini bulmuştur. Buna karşın Mercan ve Aydoğan (2020), çalışmalarında öğretmenlerin kitap seçimlerinde en çok resimlemeye dikkat ettiklerini ve yine Tarkoçin, Bilmez ve Kadan (2017) ise okul öncesi öğretmenlerinin kitaplarda dış yapı özelliklerinden en çok resimlemeye dikkat ettiklerini bulmuşlardır. Benzer bir çalışma sonucu olarak Güzelyurt ve Saraç (2018) çalışmalarında uzmanların dış yapı özelliklerinden resimleme kategorisinin en çok görüş bildirdiği kategori olduğunu

bulmuşlardır. Bir diğer çalışmada Yükselen, Yumuş ve Işık (2016) ise öğretmenlerin kitapların kağıt ve cilt gibi malzeme özelliklerine dikkat ettiklerini tespit etmişlerdir. Bu durum okul öncesi dönem çocuklarının okuma yazma bilmediklerinden ötürü kitaptaki resimleri inceleyerek onlar üzerinden yorumlar yapıp çıkarımlarda bulunması ile ilgili olabilir. Halihazırda kitaptaki kahramanların çizimleri onu okuyanların ruh hallerine yansıtacağından çocukta estetik değer kazanımını sağlayabilmektedir (Graham 2005). Bunun yanında kitaptaki yazı tipi ve boyutu çocuğun kitaba ilgisini, yaklaşımını doğrudan etkilemektedir (Hsiao ve Chang, 2015). Bu veriler göstermektedir ki bir kitapta içeriğin yanında fiziki özelliklere de dikkat edilmesi kitaptan en fazla faydayı sağlama noktasında yararlı olacaktır. Tüm bu çalışma bulgularına karşın Öztürk-Samur (2011), okul öncesi öğretmen adayları ile yaptığı çalışmasında katılımcıların çocuk kitaplarının iç-dış yapı özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, çocuk kitaplarının yalnızca bilişsel gelişimi desteklediğini düşündüklerini bulmuştur.

Bu çalışmayı zenginleştirmek ve alana farklı bir noktadan bakmak adına çocukların kendi kitaplarının incelenmesi ve ailelerin kitap seçimleri kriterlerinin incelenmesi önerilmektedir. Bunun yanında okul öncesi günlük plan akışında farklı etkinlikler kapsamında yer verilen okuma etkinlikleri üzerinde çalışılabilir. Diğer taraftan çocukların güne başlama zamanlarında ve boş kaldıkları vakitlerde okuma merkezlerini tercih etmelerini özendirme adına merkezler ilgi çekici hale getirilip merkezdeki kitapların sık sık güncellenmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

- Anderson, A., Anderson, J. & Shapiro, J. (2005). Supporting multiple literacies: Parents' and children's mathematical talk within storybook reading. *Mathematics Education Research Journal* 16, (3), 5–26.
- Arcı, A. (2008). Okumayı niye sevmiyoruz? üniversite öğrencileri ile mülakatlar/why don't we like reading? interviews with undergraduates. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91-100.
- Aslan, B. (2008). Tarih öğretiminde okuma-anlamanın önemi ve güdümlü okuma dersi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 307-324.
- Bayraktar, V. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların yazı farkındalığı becerilerinin gelişiminde etkileşimli kitap okumanın önemi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1 (1), 31-41. <https://doi.org/10.36731/cg.418408>
- Bekkaya, K. ve Güven, G. (2021). 0-6 yaş arası çocuk kitaplarının yapısal özelliklerinin incelenmesi: Kesitsel bir alan yazın analizi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1-14.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (11), 231-244.
- Dağlıoğlu, H.E. ve Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikaye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Deretarla-Gül, E. (2013). Okul öncesi çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma. M. Gönen (Ed.), *Erken çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* içinde (s.305-313). Ankara: Eğiten Kitap.
- Donoghue, M. R. (2009). *Language arts*. London: Sage Publishing.
- Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Er, S. (2016). Okulöncesi dönemde anne babaların etkileşimli hikâye kitabı okumalarının önemi. *Başkent University Journal of Education*, 3(2), 156-160.
- Eray-Alışkan, E. ve Güneşli, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerine ilişkin görüşleri: Lefkoşa örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 348-371.
- Fırat, H. (2012). *Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından incelenmesi*. (Yayın no: 345841) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Çanakkale.
- Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G., ve Özyürek, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. Mübeccel Gönen (Ed.), *Çocuk edebiyatı* (s. 1-12). Ankara: Eğiten Kitap.
- Graham, J. (2005). Reading contemporary picturebooks. Reynolds, K. (Editör), *Modern child' s literature: an introduction* içinde (s.209- 226). New York: Palgrave Macmillan.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128.
- Güzelyurt, T. ve Saraç, S. (2018). 48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır? bir delphi çalışması. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 52-75.
- Hsiao, C. Y. & Chang, Y. M. (2015). A Study of the use of picture books by preschool educators in outlying islands of Taiwan. *International Education Studies*, 9(1), 1.
- İnan, D. D. (2005). *İlköğretim I. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi* (Yayın no: 188717) [Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. İstanbul.
- Kalaycıoğlu, A. (2012). *36-72 aylık Türk ve yabancı çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin resimli çocuk kitabı seçme ölçütlerinin incelenmesi* (Yayın no: 315008) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Ankara.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatepe, F., Küçükgençay, N., & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.
- Karayel, F. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin öykü kitabı seçebilme yeterliklerinin incelenmesi* (yayın no: 585731) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Aydın.
- Koçak, E. (2020). Eğitim fakültesi öğrencilerinin eleştirel okuma becerilerinin incelenmesi. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal)*, 4 (1), 17-30.

- Li, L., Zhou, J., Liu, B. & Gao, X. (2012). Chinese preschool children's comprehension of a picture storybook. *Chinese Language and Discourse*, 3(1), 109-127.
- Mercan, Z. (2015). *Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayın no: 394749) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Bolu.
- Mercan, Z., ve Aydoğan, Y. (2020). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında resimlemenin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 10(1), 67-86, doi: 10.23863/kalem.2020.149
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2016). Türkçe dil etkinlikleri. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara.
- Morrow, L. M. (2007). *Developing Literacy in Preschool*. New York: The Guilford.
- Oğur, R., ve Tekbaş, Ö. F. (2003). Anket nasıl hazırlanır?. *Sted*, 12(9), 336-340.
- Öztürk-Samur, A. (2011). *Okul öncesi öğretmen adaylarının nitelikli çocuk edebiyatı eserlerini seçebilme yetkinlikleri* [Bildiri]. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara Üniversitesi, Ankara
- Özyürek, A. ve Kılınç, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 125-138.
- Russell, D. L. (2017). *Literature for children: A short introduction*. NY: Pearson Education
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahin, E. Y., Çelik, G. ve Çelik, B. (2012). Anne-babaların çocuk edebiyatı kavramına ilişkin görüşleri (Çanakkale örneği). *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, 10(12), 109-125.
- Tarkoçin, S., Bilmez, B. ve Kadan, G. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarda bulunan kitap merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(12), 143-155.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Tuğluk, İ. H., Kök, M., Koçyiğit, S. Kaya H. İ ve Gençdoğan, B. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazma etkinliklerini uygulamaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 72-81.
- Turan, F. (2014). *Okul öncesi eğitim etkinliklerinde kullanılan resimli öykü kitaplarının karakter eğitimi-öğretmen görüşü ve uygulamaları açısından incelenmesi* (Yayın no: 381468) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Ankara.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Journal of Educational Research*, 2(1), 21-45.
- Uyanık-Balat, G., Kılıç, Z., Değirmenci, Ş. ve Ünsal, F. Ö. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarında yer alan temel kavramların incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 424-441.
- Yazıcı-Okuyan, H. Y. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 135-159.
- Yükselen, A., Yumuş, M., ve Işık, E. (2016). Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri. *Başkent university journal of education*, 3(2), 161-168.

Whitehead, M. (2007). *Developing language and literacy with young children*. London: Sage Publications Company.

Summary

Introduction

The aim of this study is to investigate the criteria that preschool teachers use in the selection of resources they use in reading activities. For this purpose, answers to the following research questions were sought; According to preschool teachers, what kind of sources do children prefer to read in reading activities? What kind of sources do preschool teachers prefer to read in their reading activities? Where do preschool teachers get the resources they use in reading activities? What is the distribution of the type of publication language (domestic-foreign) of the resources that preschool teachers use in reading activities? According to which criteria do preschool teachers choose the resources they use in reading activities?

Method

This study was carried out on the basis of the general survey model, which is one of the descriptive research types due to the nature of the research problems. The study group of this study consists of pre-school teachers who are actively working. The sample of the study consists of 179 pre-school teachers reached by the convenience sampling method. In the study, the "Opinions Form on the Level of Involving Reading Activities and Source Selection Criteria" was developed by the researchers in order to examine the situation of preschool teachers in their daily education flow and the resource selection criteria. Cochran's Q test and Chi-Square Test were taken as basis in the analysis of the data obtained during the study.

Results

Scores on the types of resources for childrens' prefer in reading activities are from high to low; stories, fairy tales, magazines, albums, nursery rhymes and poems. Between the "Story" dimension and all the other dimensions in favor of the "story" dimension, between the "Tale" dimension and all the other dimensions (except the story) in favor of the "Tale" dimension, and the "Magazine" dimension with "Rhymes", "Poetry" and "Album" statistically significant differences were found between the dimensions in favor of the "journal" dimension. The scores of the participants regarding the types of resources preferred in reading activities are from high to low; stories, fairy tales, nursery rhymes, magazines, poems and albums. It has been concluded that there are significant differences between the types of resources preferred by the teachers. The average scores for the places where the participants obtained their reading resources are from high to low; school or classroom library, teacher's library, colleagues' library, other libraries and children's library at home. It was concluded that there were significant differences between the places where the teachers obtained the

resources. Teachers' resource preferences in reading activities; It has been determined that they prefer domestic, translated and indifferent. According to the results of the Chi-square fit test, which was conducted to determine whether there is a significant difference between the preferences of the teachers, a significant difference was found in the resource preferences of the teachers. The scores of the participants regarding the criteria they consider in the selection of the resources they use in reading activities are from high to low; the message it gives, its compatibility with the content of the event, the characteristics of the pictures in the source, the physical structure of the book and its price.

Discussion

It has been determined that most of the preschool teachers prefer mixed language sources, and very few prefer foreign language sources. It has been observed that the teachers mostly consider the criteria of "message given" and "compatibility with the content of the activity" in their resource preferences. Paying attention to the message element given in the book most suggests that teachers experience didactic anxiety in their reading. It has been observed that preschool teachers mostly prefer to read stories and fairy tales in reading activities. However, according to the studies (Temizyürek, Şahbaz, & Gürel, 2016), all literary genres in children's literature are of great importance for the formation and development of the narration skill, which is the basis of Turkish teaching. When the literature is examined, Erdoğan, Özen Altınkaynak, and Erdoğan (2013) conducted a study showing that teachers prefer reading activity the most within the scope of Turkish activity, and that both teachers and children prefer nursery rhymes, poems, magazines and albums less. In addition, in their studies Gönen et al. (2010) supports this finding. On the other hand, Eray- Aliskan and Güneyle (2016) determined that the most preferred text type by teachers is rhyme. When the studies on how teachers obtain their preferred resources are examined; While Özyürek and Kılıç (2015) states that the materials belonging to the learning centers are provided by the school administration in parallel with the result of this study, Bekkaya and Güven (2021), on the other hand, unlike the publishing houses, the books of the teachers are mostly followed by the library, kindergarten, electronic environment. They found that they obtained

from different channels. It is possible to reach many domestic publications in children's books. Uyanık-Balat, Kılıç, Değirmenci and Ünsal (2017) examined the concepts in domestic and translated books in their studies and found that the majority of the concepts used were the same in both publication languages, but the number and frequency of concepts used in translated books were higher. It can be said that this study data emphasizes the importance of using translated books. It shows that teachers mostly pay attention to the message that is wanted to be given in the source and its harmony with the content of the activity. However, at the point of conveying this message to the child, although Demircan (2006) emphasizes that children's book writers should present what is intended to be implied while writing the text with examples from the child's life, without didactically, there are studies stating that teachers give more importance to the educational dimension of the book when choosing a book (Yazıcı-Okuyan, 2009). In parallel with the data obtained in this study, Karayel (2019) found that preschool teachers pay attention to the content of the book, subject and theme, language and expression the most in terms of internal structure features in the study of preschool teachers' ability to choose a story book. On the other hand, Mercan and Aydoğan (2020) found that teachers pay the most attention to illustration in their book selections, and Tarkoçin, Bilmez, and Kadan (2017) found that preschool teachers pay the most attention to illustration, from the external structure features of books. As a result of a similar study, Güzelyurt and Saraç (2014) found that the category of illustration is the category in which the experts expressed the most opinions, from the external structure features.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.